

eng Kéier op dee leschte Punkt mat de Bankgarantien agoen. Mir kënnen dat sécherlech net nëmme fir d'„petites structures“ maachen. Dat heescht, mir hunn och am Kader vum Zäregesetz an och vun aneren Investissementen schonn ... Zum Beispill mat der BEI probéiere mer, a Kontakt ze kommen, wat de Kommissär do annoncéiert huet, datt do eventuell kéinten Hëllef kommen. Mee mir kënnen net einfach soen, fir déi „petites structures“ – ech weess jo nach net, wat et wier –, do kucke mer, eng Bankgarantie ze kréien, a fir déi aner net. Dofir ënnerstëtzen ech wierklech och dat, wat de Jeff Boonen gesot huet. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Zum Schluss dann d'Auteure vun der Proposition. Madamm Welfring.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Merci, nach eng Kéier. Also ganz kuerz: Ech wëll just drop reagéieren, wat elo ugeklongen ass, dass schonn eng Offer fir eng Formation besteet. Dat ass och richtig. Do gëtt et eng. Mee mengen Informatiounen no war do d'Aschreiwung net ganz grouss dëst Joer. Dat heescht, dat läit jo och zum Deel drun, dass d'Leit et net onbedéngt einfach hunn, wa se sech gären do forméiere loossen, well se schonn an engem anere Beruff sinn, do un deene Formatiounen deelzehuelen. An dofir hat ech dat do nach eng Kéier dragesat.

Dat war net, well ech net weess, dass do eng Formation besteet, mee well ech eebe gewuer gi sinn, dass do net schrecklech vill Zoulaf ass. Dat heescht, dat hei war ee Gedanken, wéi een dat do vläicht kéint nach verbesseren, fir dass mer an Zukunft och ausgebilde Leit hunn, déi tatsächlech dann do sinn, fir an deenen Zären ze schaffen, déi mer elo finanzéieren.

An dat Zweet, dat war, dass déi Motioun, wann ee genau kuckt, net exklusiv op kleng a mëttelgrouss Strukturen ausgerichtet ass. Et si scho speziell Suergen, déi si hunn, mee keng vun deene Fuerderungen ass exklusiv fir kleng a mëttelgrouss Strukturen, just fir déi. Dat heescht, déi Problematik vun deem Prêt a vun de Garantie-bancairen, dat ass näischt Exklusives. Dat hunn och scho Bedreier vu grousser Betriber hei zu Lëtzebuerg monéiert. Dat heescht, dat ass och net dofir geduecht. Dat heescht, wann een esou e staatleche Fong oder eppes géng schaffen, wou een deem do géng Ofhëllef schaffen, dann ass et u sech guer net d'Fuerderung, dass dat exklusiv fir déi Kleng wär. Sou steet dat och net dran. Voilà.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Welfring, fir déi Explikatiounen. Da gesinn ech keng aner Wuertmeldung.

Da géng ech dës Motioun zum Vott stellen.

Vote sur la motion 1

Ech maachen de Vott op. De Quorum ass erreicht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: Jo: 25, Nee: 35, bei kenger Abstentiuon. Dës Motioun ass also ofgeleent mat 35 Nee-Stëmme géint 25 Jo-Stëmmen.

Ont voté oui : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz (par M. Georges Engel), Francine Closener, M. Yves Cruchten (par M. Ben Polidori), Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : Mmes Diane Aehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par Mme Nathalie Morgenthaler), MM. Maurice Bauer (par M. Charles Weiler), Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par Mme Octavie Modert), Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter (par M. Laurent Zeimet) et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. André Bauler), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. Gusty Graas) et M. Gérard Schockmel.

6. 8089 – Projet de loi relative à la signature électronique des actes en matière administrative et portant modification de la loi du 25 juillet 2015 relative à l'archivage électronique

Da géinge mer zum nächste Punkt vun eiseem Ordre du jour kommen, an zwar dem Projet de loi 8089 iwwert d'elektronesch Ënnerschrëft vun administrativen Akten. D'Riedezäit ass hei och nom Basismodell festgeluecht. Et hu sech schonn ageschriwwen: d'Madamm Octavie Modert, den Här Ben Polidori, den Här Tom Weidig, d'Madamm Joëlle Welfring, den Här Sven Clement an den Här David Wagner. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Guy Arendt. Här Arendt, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de la Digitalisation

M. Guy Arendt (DP), rapporteur | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, mam Gesetzesprojet, dee mir haut diskutéieren, gëtt d'Méiglechkeet ageféiert, administrativ Akten elektronesch ze ënnerschreiwen an ze stempelen. Gläichzäiteg gëtt och d'Gesetz vum 25. Juli 2015 iwwert den elektronischen Archivage ugepasst.

Am aktuelle Koalitionsaccord huet d'Regierung festgehalten, d'Digitaliséierung vun der ëffentlecher Verwaltung weider virunzebréngen. Mat dësem Projet huele mir eng wichteg Etapp, fir d'Bürokratie weider ofzebauen an d'Effikassitéit vun eiseem administrativen Apparat ze stäerken.

Deementspreechend ass de Gesetzesprojet, dee mir haut diskutéieren, Deel vun enger breeder Strategie vun der digitaler Transformatioun an der administrativer Vereinfachung. Hie schafft de legale Kader, fir administrativ Akten elektronesch kënnen ze ënnerschreiwen, souwuel fir Dokumenter, déi vun der Verwaltung ausgestallt ginn, wéi och fir déi, déi vun de Bierger agereecht ginn.

De Projet de loi orientéiert sech heibäi un dem EU-Reglement eIDAS, deen d'elektronesch Identifikatioun an d'Vertrauensdëngschter fir elektronesch Transaktiounen am Bannemarché vun der EU reegelt. Et ass op dëser Plaz wichteg ze ënnersträichen, datt och weiderhi Pabeierformularen an analog Ënnerschrëften akzeptéiert gi fir déi Persounen, déi eng digital Kommunikatioun net kënnen oder wëlle benotzen.

De Projet de loi reegelt des Weideren den elektronische recommandierten Envoi – also Envoi par lettre recommandée –, dat elektronesch Verschëcke vun Dokumenter, an dat iwwer en zertifizéierte Service, egal ob vum Staat oder vum Bierger.

Schlussendlech geet et an dësem Gesetzesprojet nach dorëm, d'Gesetz vum 25. Juli 2015 iwwert den elektronischen Archivage unzepassen. Hei soll explizit op d'Akte verwise ginn, déi elektronesch ënnerschriwwen respektiv gestempelt sinn.

A senger initialer Versioun hat de Projet de loi och virgesinn, de gesamten Austausch tëschent de Bierger an der Verwaltung souwéi tëscht den ëffentlechen Entitéiten ze encadréieren. No kritesche Bemierkunge vum Staatsrot gouf dësen Deel awer duerch parlamentaresch Amendementer vu Mee 2024 gestrach. Fir dës Thematik kéint zu engem méi spéiden Ament en eegene gesetzleche Kader ausgeschafft ginn.

Ausserdeem war an der initialer Versioun eng sécher Plattform vum CTIE virgesinn, wou elektronesch ënnerschriwwen Akte solle gespäichert ginn. All Akt sollt e sougenannten „identifiant numérique“ enthalten, fir de Verweis op den Original ze garantéieren. No weidere parlamentareschen Amendementer vum Mäerz 2025 gouf awer och dës Mechanismus gestrach, virun allem opgrond vu Bedenke wéinst der Durée de conservation vun 30 Joer op dëser Plattform. Den aktuelle Gesetzesprojet beschränkt sech dowéinst op d'legal Unerkennung vun der qualifizierter elektronischer Ënnerschrëft fir administrativ Akten. Elementer wéi d'Plattform an den digitale Code ginn net méi weider verfollegt.

Zu dësem Gesetzesprojet gouf et eng Rei Avisen. De Staatsrot huet a sengem éischten Avis op d'Komplexitéit vum Projet higewisen a recommandéiert, den Text vum Gesetz virop emol op d'Signature vun administrativen Akten an déi technesch Krittere fir elektronesch Signaturen ze beschränken. D'Elektronesch Kommunikatioun tëschent Bierger a Verwaltung sollt an engem separate Gesetz gereegelt ginn. Dëser Recommendation gouf mat den Amendementer vum Mee 2024 Rechnung gedroen.

A sengem Avis complémentaire huet de Staatsrot sech dunn en mesure gesinn, en Deel vu sengen Opposition-formellen opzehiewen, huet awer nach op Problemer beim Dateschutz higewisen, wéi bei der Durée de conservation a bei der Definitioun vun den elektronischen Signaturen.

An engem weideren Avis hat de Staatsrot d'Froe vun der Regierung beäntwert a bestätegt, datt d'Ënnerschrëft vum Grand-Duc och kéint elektronesch sinn, mee et den Ament nach un enger klorer gesetzlecher Basis feelt. Ausserdeem gëtt e separat Gesetz fir den Austausch tëschent den Institutiounen an d'Digitaliséierung vun de gesetzleche Prozeduren ugeroden.

No weideren Amendementer vum Mäerz 2025 huet de Staatsrot da seng formell Oppositione komplett opgehewen.

D'Chambre des Fonctionnaires begreißt d'Digitaliséierung, hat allerdéngs e puer Bedenke wéinst der Definitioun vum sougenannten „acte public“, dem Gebrauch vum Identifiant numérique a Froen iwwert d'Plattform fir archivéiert Akten, déi jo am Mäerz 2025 allen zwee aus dem Projet erausgeholl goufen.

De Syvicol ënnerstëtzt de Projet de loi, hat allerdéngs eng Rei Froen zur Kombinatioun vu verschiddene Signaturemethoden, zur Behandlung vun Zivilstandsdokumenter an zu der Konservationsdauer vun Dokumenter. An engem Avis complémentaire huet de Syvicol dann d'Amendementer begreißt, huet awer gläichzäiteg fir verschidden Dokumenter, wéi Baugegeneemegungen, eng onlimitéiert Konservationsdauer gefuerdert.

D'Chambre de Commerce hat och hir allgemeng Zoustëmmung signaliséiert, awer gläichzäiteg e puer Bedenke geäussert zu verschidden Definitiounen, der

Datésécherheet, der Dauer vun der Archivéierung an der Notzung vun der Plattform. An hirem Avis complémentaire huet d'Chambre de Commerce dann hir Ënnerstëtzung fir d'Amendementer festgehalen, awer och, esou wéi an deenen anere Chambres professionnelles, de Wonsch no méi Prezisiounen zur Dauer vun der Archivéierung an de juristesche Beweiser zum Ausdrock bruecht.

Schlussendlech huet d'Commission nationale pour la protection des données an hirem Avis eng Rei Bedenke festgehalen. Si huet ugemierkt, datt d'Zoustänn an d'Finalitéit vun den Donnéeën op der Plattform net kloer definéiert wäeren an datt d'Verdeelee vun de Responsabilitéiten tëschent den Acteuren, dat heescht tëschent dem CTIE an de Verwaltungen, net prezis genuch wär. Och wann den Identifiant numérique un en Akt gebonne wier an net un eng Persoun, hat d'CNPD Bedenken, datt eventuell en „identifiant administratif unique“ kéint entstoen, wat gesetzlech misst verhénnert ginn.

Ausserdeem sollten der CNPD no Donnékategorien an hir Finalitéit besser spezifizéiert ginn, och am Kontext vum RGPD. Trotz gudder Sécherheitszousätz géifen hirer Opfaassung no nach méi konkreet Moossnamen zum Accèsmanagement an zu der Traçabilitéit, also der Noverfollegung, feelen. Schlussendlech bezweifelt d'CNPD, ob d'Konservatioun vun 30 Joer fir déi verschlëselt Dokumenter gerechtfertegt wier.

Och hei sief nach eng Kéier drop higewisen, datt dem Gros vun hire Bedenken duerch d'Sträiche vu besotter Plattform, dem Identifiant numérique, an domat och der Fro vun der Durée de conservation, konnt Rechnung gedroe ginn.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, mat deem Gesetzesprojet maache mir e wichtege Schrëtt a Richtung vun enger moderner an zougänglecher Verwaltung. Dëst kënne mir als DP nëmmen ënnerstëtzen. An ech géif dofir och den Accord vu menger Fraktioun zu deem Projet ginn.

Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Villmoos merci, Här Arendt, fir Äre schréftlechen a fir Äre mündleche Rapport.

Déi éischt ageschriwwen Riednerin ass d'Madamm Octavie Modert. Madamm Modert, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

Mme Octavie Modert (CSV) | Villmoos merci, Här President. Mir hunn haut schonn elektronesch Ënnerschrëften a Mëtelen, fir dat ze maachen. Mir kennen allegueren de LuxTrust. Mir benotzen e bal ëmmer, sécherlech jiddwereen. Et gëtt privat Plattformen fir sécher Ënnerschrëften. Mir hunn eise Chambers-OTP, dee mer och bal ëmmer um Handy brauchen. An am Code civil steet schonn zanter dem Joer 2000 iwwert d'E-Commerce-Gesetz och eng Definitioun vun elektronesch Ënnerschrëft dran. Iwwregens ass dat mat Gesetzter vun 2020 an 2021 och nach komplettéiert ginn.

Wat also bréngt dëst Gesetz méi? Et schreift an, datt fir Verwaltungsakten – an dat ass nei – eng qualifizéiert elektronesch Ënnerschrëft ka gemaach ginn. Eng qualifizéiert elektronesch Ënnerschrëft, dat ass déi héchste Sécherheitsstuf, deen héchsten Niveau vu Sécherheet, deen et an deem Beräich do gëtt.

Woufir ass dat gutt? Selbstverständlech fir eng administrativ méi einfach Virgeeënsaart a -weis an natierlech och fir d'Moderniséierung vum Staat a vum Staatsapparat. Ausserdeem ass et nach en Deel vun

der Ëmsetzung vum europäesche Reglement vun 2014, dem eIDAS, deen de Rapportier scho genannt huet, deen och wierklech ganz detailléiert erkläert huet, wat an deem Gesetz steet.

Am Ufank sollt d'Gesetz och nach ënner anerem d'Halen, dat heescht d'Stockéiere vun esou elektronesch Ënnerschriften Akten, reegelen an eng gesécher Plattform asetzen. Awer op Basis vu ville formellen Oppositione vum Staatsrot sinn en Deel Saachen aus dem Gesetz erausgeholl ginn. Wat nach just Rescht bliwwen ass, ass e bëssen en embryonale Stadium vum Gesetz.

Meng Fro dofir, Madamm Minister: Wat gesitt Dir vir, fir mat deene Froen, déi virun am Gesetz och gereegelt waren, zukünfteg ëmzegoen? Si si schliisslech awer och ganz wichteg um Wee zu enger ëmmer méi dematerialiséierter Verwaltung, déi natierlech zu deenen Zäite logesch ass.

Eng aner Fro, déi ee sech ka stellen, ass: Mat wéi enger kryptografescher Technik gëtt déi elektronesch Ënnerschrëft, déi hei mat deem Gesetz agefouert gëtt, virgeholl? Ass dat e PIN? Ass dat e Fangerofdrock oder soss e biomeetrescht Mëttel? Ass dat en digitalen Zertifikat oder gëtt et vill méi Méiglechkeeten? Oder bleiwe mer bei eise LuxTrust, dee mer haut am allermeeschte benotzen?

Sécher ass och, datt natierlech aus Ursaache vun Inklusioun a vun Accessibilitéit, grad och vun der öffentlecher Verwaltung, déi handschrëftlech Ënnerschrëften nach ëmmer bleiwen an nach ëmmer méiglech sinn a sécherlech och nach eng ganz laang Zäit bleiwe wäerten.

Sou oder sou, op jidde Fall ass et hautdesdaags abso-lutt néideg, sech ëm d'elektronesch Ënnerschrëft, hir Authentizitéit an hir juristesche Sécherheet ze këmmen an hei ze legiferéieren, sou wéi et mat deem Gesetz gemaach gëtt. Well d'elektronesch Ënnerschrëft gëtt a wäert ëmmer méi gebraucht ginn am Émgang mat de Verwaltungen. Mir sinn am digitalen Zäitalter. Mir sinn am 21. Joerhonnert. Dat ass normal. Rechtssécherheet ass dofir kruzial. An aus där Ursaach, ënner anerem, gëtt d'CSV-Fraktioun och hir Zoustëmmung zu deem Gesetz. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Villmoos merci, Madamm Modert. Da kritt den Här Ben Polidori d'Wuert. Här Polidori.

M. Ben Polidori (LSAP) | Jo, merci, Här President. Ech maachen et kuerz. De Rapportier ass op e ganze Koup Punkte schonn agaangen an huet och ganz prezis iwwert dëst Gesetz geschwat.

Ech mengen, wat just vläicht awer wichteg nach ze soen ass a wat nach vläicht e Punkt ass, deen ee kéint bedauern, respektiv och eng Fro un d'Madamm Minister, ass: Mat deem Gesetz schafe mer jo u sech d'Méiglechkeet och fir d'Verwaltungen, dass mer déi elektronesch Ënnerschrëft dann och gesetzlech festleeën, dass mer dat dann och dierfe maachen. Mee mir obligéieren et net, op eng Manéier.

Dat heescht, op eng Manéier kann ee bedauern, dass mer net soen, dass mer vläicht déi digital Ënnerschrëft elo géife prioriséieren. Mee wann Der awer wierklech wëllt an der Digitaliséierung no vir kommen, mengen ech, kann een awer Prioritéite setzen. An hei ass awer an deem heite Gesetz näischt niddergeschriwwen, dass d'Verwaltungen et iwwerhaupt musse maachen. Dat heescht, mir hunn elo mol eng gesetzlech Basis. Mee wie sech am Endeffekt wäert drun halen oder net, dat steet an de Stären.

An dowéinst, mir soen hei – oder den Här Arendt huet gesot –, dass dat e wichtege Schratt an d'Digitaliséierung wier, e Schratt no vir. Do ass awer, mengen ech, net sécher, dass dat e Schratt no vir ass, well mir wëssen net, wéi d'Verwaltungen heirobber reagéieren. Dofir vläicht d'prezis Fro: Wat hutt Der do virgesinn, fir dass d'Verwaltungen a kuerzer Zäit och op dee Wee ginn?

An ech mengen, vläicht just eng Remark elo och nach, wéi déi Saache wäerten archivéiert ginn – mat engem PIN-Code oder esou weider –, dat kommentéieren ech elo mol haut hei net.

Fir eis ass dat heite Gesetz sympathesch. An dowéinst wäert ech och menger Fraktioun recommandéieren, dat matzestëmmen. Merci.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Polidori. Här Weidig.

M. Tom Weidig (ADR) | Jo, mir wäerten dëst Gesetz och matzestëmmen. D'Digitaliséierung ass ganz wichteg.

An ech hunn awer eng Fro un d'Madamm Minister. Dir hutt gesot, et gëtt nach ëmmer d'Méiglechkeet, datt een dat net digital Ënnerschreiwe muss, datt een och nach de Pabeier kann alt erabrénge. An do hunn ech just eng Fro: Kënn Der eis do d'Garantie ginn, datt et a fënnef oder zéng Joer – oder an aller Zukunft – nach ëmmer méiglech ass, datt d'Bierger um Pabeier kënnen Ënnerschreiwen?

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Weidig. Madamm Welfring.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Jo, merci. Ech wollt och am Numm vun eiser Sensibilitéit hei den Zousproch zu deem Gesetz ginn. Et ass ganz wichteg, dass mer an der Digitaliséierung virkommen. Meng Erfahrung an enger Verwaltung weist och, dass et wichteg ass, dass mer hei eng gesetzlech Basis dofir kréien. Et ass eng Ëmsetzung vun engem europäesche Reglement. Dofir ass och keng Fro. Mir ënnerstëtzen dat heiten.

Mee mir ënnerstëtzen awer och nach d'Fro vun der LSAP. An ech denken, et ass schonn interessant, derfir ze suergen, dass och déi Verwaltungen déi néideg Ënnerstëtzung kréien, fir dat heiten dann och unzewenden. Ech denken, dat ass och ganz wichteg.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Welfring. Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Also, d'Gesetz kann een esou ënnerstëtzen, och wann ee vill méi wäit hätt kënnen goen, nämlech – an do rejoinéieren ech dann d'LSAP an och déi gréng – net nëmmen an der Fro, mee am Constat.

An der Question parlementaire 778 vum leschte Joer un de Minister fir d'Wirtschaft an un d'Madamm Digitalisationsministesch iwwert de Recommandé elektronique hate mer gefrot, den Här Goergen an ech, ob et dann eng Obligatioun gëtt fir den Destinatar, deen unzehuelen, virun allem wann den Destinatar eng staatlech Entitéit wär. An d'Äntwert, Zitat: „Et gëtt keng Obligatioun, en elektronesch Recommandé unzehuelen“. Dat ännert sech leider och mat deem Gesetz net.

An u sech maache mer also hei e bëssen eng Usine à gaz. Mir transposéieren en exzellent Reglement, wat et géif de Leit erlaben, eng Simplification administrative ze maachen, an a Wierklechkeet kënnen all staatlech Verwaltungen soen, wa se esou e Recommandé

électronique kréien: „Wëlle mer net. Léif Post, print dee wannechgelift aus, maacht en Timber drop a bréngt e mam Bréifdréier laanscht, fir datt mir en dann ënnern scannen an en dann iergendwéi an den digitale Flux geet.“

Also, Madamm Ministesch, Dir versteet, datt ech do awer e bëssen op mengem Honger sëtze bleiwen, wann Der mer sot, datt et fir staatlech Verwaltung keng Obligatioun gëtt. Ech géif mer also wënschen, datt mer hei relativ séier all staatlech Verwaltung dozou kréien, en elektronesch Recommendé unzuhelen.

An dann, wa mer scho bei der Ënnerschrëft sinn, wär et och nach gutt, wa mer géifen all qualifizéiert elektronesch Ënnerschrëft, déi eIDAS-konform ass, akzeptéieren. Zum Beispill ass et haut esou: Wann ee seng Steuererklärung wëllt digital ënnerschréieren, da gi just LuxTrust oder GouvID. Den ILNAS huet awer och nach aner eIDAS-konform digital Ënnerschrëft-provideren, déi uerkannt sinn. An déi sinn op MyGuichet net ze fannen, soudatt all déi Leit zum Beispill den Assistent op MyGuichet net kënnen benotzen, wa se esou eng Ënnerschrëft hunn, zum Beispill iwwer hire Patron, well dat eng international Organisatioun ass, déi awer eIDAS-konform digital Ënnerschrëften zur Verfügung stellt. An Dir gesitt, dat heite geet wäit doriwwer eraus, ob dat e PIN, e Fangerofdruck oder e Gesiicht ass. Mir wëssen alleguerten, mir haten an der Kommissioun nach d'Diskussioun: Dat heiten ass kryptografesch sécher. Mir schwätzen hei vun Digitalem.

An dann erlaabt mer eng allerlescht Remark: Mir sollten dann och vläicht d'Homologatioun vun de La-Haye-Apostillen eng Kéier iwwerdenken, well – an dat gëtt elo ganz absurd, wann ech Iech dat erklären, an dat weist, datt Lëtzebuerg, esou digital wéi et hei-ansdo ass, dann awer nach iergendwou am 19. Joerhonnert stieche bliwwen ass – wann een en Dokument an en anert Land wëllt schécken an et muss do uerkannt ginn, da brauch een eng sougenannte La-Haye-Apostille. De Passbüro mécht iech dat, dat ass eng Legalisatioun, dat ass kee Problem. Elo ass et esou: Wann een en Extrait aus dem Registre de commerce kritt, kritt een den essentiellement digital mat enger digitaler Ënnerschrëft drop. Déi digital Ënnerschrëft ass am PDF kloer kryptografesch nozeweisen. Um Pabeier gesäit een awer just e Bild, datt do eng Ënnerschrëft drop ass. Et huet ee kee Moyen, déi Ënnerschrëft ze kontrolléieren. Et print een dat aus, geet domadder op de Bureau de légalisation, an déi maachen dann eng La-Haye-Apostille drop, ouni wierklech kënnen ze iwwerpréieren, ob déi Ënnerschrëft, déi digital drop war, authentesch ass.

Dat heescht, dat ass absolut eng Absurditéit am Joer 2025, datt mer hei kee Moyen hunn, eng End-to-End-Kontroll vun deenen Ënnerschrëften ze maachen. An et kéint ee sech awer virstellen, datt, wa mer vun Digital Lëtzebuerg schwätzen, Digital First, Once-Only – an elo schwätzen ech nach net vu Quantecomputeren an AI Factories –, da wär et awer sënnavoll, datt mer zumindest dat mat där Ënnerschrëft, wat awer elo säit Joerzéngte geléist ass, och géifen hei zu Lëtzebuerg net nëmmen am Gesetz ëmsetzen, mee och an der Praxis.

Mir ginn awer dem Gesetz hei eisen Accord, well et ass wichteg, mee an der Ëmsetzung hapert et awer.

M. Marc Goergen (Piraten) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. Den Här David Wagner wollt nach eppes soen. Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Jo, merci, Här President. Jo, ech wollt net méi esou vill soen. Ech

soen dem Här Clement Merci. Dat mat der La-Haye-Apostille war mer net bewosst. Ech weess net, ob ...

(Hilarité et interruption par M. Sven Clement)

Ech weess net, ob ech alles verstanen hunn, mee op jidde Fall sollt een dat änneren, well ech fannen dat wierklech net an der Rei.

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Sou, Här Wagner.

M. David Wagner (déi Lénk) | Ceci étant dit, gi mir eisen Accord zu dësem Projet de loi.

M. Claude Wiseler, Président | Très bien. Gutt, domat wär dann d'Lëscht vun den ageschriwwene Riedner ofgeschloss.

Dann huet d'Regierung d'Wuert. D'Madamm Ministesch fir Digitalisatioun.

Prise de position du Gouvernement

Mme Stéphanie Obertin, Ministre de la Digitalisation | Merci, Här President. A merci un de Rapporteur Guy Arendt.

Dir Dammen an Dir Hären Deputéiert, mam Vott vun dësem Text iwwert d'Signature électronique schafe mir d'Base légale, fir administrativ Akten digital ze ënnerschréieren. Ech wëll awer direkt betounen, Här Weidig, dass et hei net drëms geet, déi handschrëftlech Ënnerschrëft duerch eng digital ofzeléisen, mee et geet drëms, eng zousätzlech digital Manéier anzeféieren, d'Actes en matière administrative ze ënnerschréieren.

D'Grondiddi ass et, d'Liewe vun de Bierger, den Institutiounen an den Autoritéiten ze vereinfachen. Doriwwer eraus si vill aner Entwécklungen an der Vereinfachung vun dem Fonctionnement vum Staat an de Gemengen am Déngscht vum Bierger ofhängeg vun dëser elektronesch Ënnerschrëft, an duerfir ass et mir wichteg, hei nach emol ze ënnersträichen, dass dëst Gesetz fir d'Bierger an d'Verwaltungen eng Erliichterung bréngt. An dofir steet d'elektronesch Ënnerschrëft och explizitt am Koalitiounsaccord a soll viles méi einfach a méi séier maachen an der Relatioun tëscht dem Staat an de Bierger.

Mat dësem Gesetz kritt d'Benotzung vun der elektronesch Ënnerschrëft an allen administrative Beräicher eng juristes Basis, ofgesi vum regulatorische legale Beräich vum Grand-Duc, wou nach soll legiferéiert ginn.

Säit dem Gesetz vum 14. August 2000 iwwert de Commerce électronique kënnen schonn d'Actes sous seing privé elektronesch ënnerschréieren ginn a mam Gesetz vum 7. Juli 2023 iwwert d'Notariat kënnen och d'Actes authentiques elektronesch ënnerschréieren ginn.

A mat dësem Gesetz ass et also all den Autoritéiten an Institutiounen, déi eng administrativ Aarbecht maachen, erlaabt, hir Dokumenter elektronesch ze ënnerschréieren oder en elektronesch Stempel drop ze maachen.

Dëst bedeit awer elo net, dass keng handschrëftlech Ënnerschrëft méi erlaabt wier. E Bierger, dee léiwer gäre säin administratiivt Dokument mat enger handschrëftlecher Ënnerschrëft hätt, kann et nach ëmmer kréien.

Konkreet bedeit déi Vereinfachung fir d'Autoritéiten an d'Institutiounen: Wann de Bierger zum Beispill bis dato seng Reconnaissance des diplômes ugefrot hat, dann huet déi ausgedréckte Versioun vum Minister mat der Hand missen ënnerschréieren a per Post heemgeschéckt ginn.

Mat dësem Gesetz schafe mir d'Méiglechkeet, dat Dokument elektronesch ze ënnerschréieren an ze verschécken an ze garantéieren, dass dat Dokument genee déi selwecht Valeur légale huet wéi eent, dat op Pabeier ausgedréckt a mat der Hand ënnerschréieren ginn ass.

Déi elektronesch Ënnerschrëft bedeit manner Pabeier, manner Opwand fir d'Verwaltung a méi séier Prestatiounen fir de Bierger. Dat ass dat, wat mir mat dësem Gesetz wëllen erreechen.

Méi séier bedeit dobäi awer net de Verloscht vun der juristescher Sécherheet. D'Gesetz gesäit och vir, dass, wann d'Autoritéiten, d'Institutiounen oder d'Bierger eng elektronesch Ënnerschrëft benotzen, et dann eng Ënnerschrëft de type qualifiée muss sinn.

D'Ënnerschrëft de type qualifiée ass eng Ënnerschrëft, déi via e LuxTrust-Produit oder en anere séchere Moyen verifizéiert ass, e Schrëtt, dee scho vill Leit gewinnt sinn, online ze tätigen, wéi zum Beispill bei hirer Steuererklärung.

Dëst Gesetz ass awer och e Puzzlestéck fir den digitale Portmonni, den europäeschen digitale Wallet, dee Lëtzebuerg bis Enn 2026 en place gesat muss hunn. Dësen digitale Portmonni gëtt ee vun de séchere Moyenen, nieft den aktuelle LuxTrust-Produiten, fir seng elektronesch Ënnerschrëft ze maachen.

De LuxTrust-Produit oder den europäeschen digitale Wallet verifizéiert déi digital Identitéit vun där Persoun, déi elektronesch ënnerschréiert, a garantéiert esou deen héchste Sécherheetsgrad fir dësen Typ vun Ënnerschrëft.

An all eise Beméiungen, fir d'administrativ Vereinfachung virunzebréngen, gesi mer, dass se Hand an Hand gi mat der digitaler Transformatioun a mat der Uwendung vun den neien Technologien. An ech wëll nach eng Kéier hei och ënnersträichen, dass dëst digital Ënnerschrëft eng zousätzlech Manéier schaaft, fir souwuel d'Autoritéiten, d'Institutiounen wéi och d'Bierger ze entlaaschten. A se schaaft dobäi déi handschrëftlech Ënnerschrëft net of.

Une voix | Très bien!

Mme Stéphanie Obertin, Ministre de la Digitalisation | Also, wann ee wéi bis elo Dokumenter op Pabeier a mat der Hand ënnerschréieren wëll kréien, deem sief garantéiert, datt dat ëmmer nach méiglech ass. A wien an Zukunft seng Dokumenter reng iwwert den elektronesch Wee mat enger digitaler Ënnerschrëft wëll kréien, deem sief garantéiert, dass dëst Gesetz eng legal Basis schafe wäert, fir dass säin Dokument déi selwecht Valeur légale huet wéi en Dokument, dat mat der Hand ënnerschréieren ass.

Ech wëll och vläicht vun dëser Plaz eng Kéier kuerz profitéieren, de Moment, wéi gesot, notzen, fir jidde-reen, dee vläicht nach net esou gutt ënnerwee ass an dëser digitaler Welt, e Samschden ab 10.30 Auer op onse Salon fir digital Inklusioun an der Luxexpo ze invitéieren, fir do laanschtzekommen. An och mat onsem Plang – Plan d'action national d'inclusion numérique 2.0 –, dee mir amgaange sinn, auszeschaffen, wäerte mer och weiderhi probéieren, all Bierger esou gutt wéi méiglech beim digitale Wandel ze begleeten.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Ech hunn nach eng Wuertmeldung vun dem Här Clement, warscheinlech fir eng Fro. Här Clement, dann den Här Polidori.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Ech hätt just nach vläicht eng kleng Fro un d'Madamm Ministesch. Si huet zwou Saache gesot, déi eis, mengen ech, allegueren um Häerz leien.

Dat eent, dat ass manner Pabeier. Do sinn ech ganz bei hir. Ech hat virdrun d'Beispiill gi vum Recommandé électronique vum Staat, vum parastaatleche Post-operateur hei zu Lëtzebuerg, deen, wann en net kann elektronesch ugeholl ginn, dann awer ausgedréckt gëtt, fir dann um Pabeier zougestallt ze ginn.

An do wär meng Fro ganz konkreet – Dir sot manner Pabeier –: Ass et dann d'Versprieche vun der Regierung, datt an abseebare Zäi – a wa jo, bis wéini – all Verwaltung vum Staat Recommandé-électronique wäert unhuelen? Dat ass déi éischt Fro.

An déi zweet Fro: Vu datt ganz vill Kommunikatiounen zwëschen Citoyenen an dem Staat respektiv ëmgedréint iwwert d'staatlech Plattform MyGuichet stattfannen, wollt ech da froen, ob d'Plattform MyGuichet, soubal mer dat heite gestëmmt hunn, dann homologéiert ass als Plattform fir Recommandé-électronique, fir datt se mat deem heite Gesetz och konform ass.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. Madamm Minister.

Mme Stéphanie Obertin, Ministre de la Digitalisation | Also, mir wäerten d'Administratiounen weider derfir sensibiliséieren, déi elektronesch Ënnerschrëft an och den elektronesch Recommandé kënnen ze maachen. Dir wësst, mir sinn amgaangen, duerch de Ministère de Conseil à la digitalisation weiderzedreien, fir d'Ministèren an d'Verwaltungen op dee Wee matzehuelen an esou séier wéi méiglech dofir ze preparéieren.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Här Polidori.

M. Ben Polidori (LSAP) | Merci, Här President. Dir hutt elo schonn zum Deel op meng Fro geäntwert. Ech wollt awer just eng Saach vläicht soen: Dir hutt, mengen ech, Är Ried domat ugefaangen ze soen, dass dat och am Koalitionsaccord géif stoen, dass Der d'digital Ënnerschrëft wéilt fërderen. Ech mengen och, dass dat schonn e Projet war, dee schonn um Instanzewee war bei der leschter Regierung, wat jo och ganz begrëssenswäert ass.

Meng Fro awer nach eng Kéier vläicht méi prezis: Hutt Der wierklech eng Strategie, ab wéini all d'Dokumenten, déi Der haut op der Hand kënn ënnerschreien, och wierklech kënnen digital ënnerschriwwen ginn? Wat hutt Dir Tech do als Zil gesat?

Ech mengen, et ass jo richtig: An all de Verwaltungen muss dat ëmgesat ginn. Mee ech mengen, Dir hutt jo sécher eng Zilsetzung. Wat peilt Der do un? Wat hu mer do vun Datumer? A vu wéi villen Dokumenter schwätze mer hei, déi missten an där Form digitaliséiert ginn?

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Madamm Minister.

Mme Stéphanie Obertin, Ministre de la Digitalisation | Merci. Also, ech kommen nach eng Kéier drop zeréck: Mir mussen de Verwaltungen, de Ministère, déi nach net prett sinn, Zäit ginn, fir sech ze preparéieren. An do ass de Ministère och mat sengem Conseil à la digitalisation prett, fir de Verwaltungen ze hëllefen, hir Maturitéit ze analyséieren, mat de Verwaltungen, zesumme mam CTIE, eng Roadmap opzesetzen, fir se op deem Wee mat ze begleeten. A mir wëllen, wéi gesot, dat no an no mat hinne

maachen. Awer, wéi gesot, si sinn net alleguer prett. Et sinn der eng ganz Rei, déi si prett, mee nach net alleguer. An dat begleet mer.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Domat wär dann dës Diskussioun zu dësem Projet de loi ofgeschloss.

Ech géing de Projet de loi 8089 zum Vott stellen. Den Text steet am Document parlementaire 8089¹³.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8089 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. Da schléissen ech de Vott of.

D'Resultat vum Vott ass: Jo: 59, keng Nee-Stëmm, keng Abstentioun. Dëse Projet de loi ass also mat 59 Jo-Stëmm bei kenger Nee-Stëmm a kenger Abstentioun ugeholl.

Résultat définitif après redressement: le projet de loi 8089 est adopté à l'unanimité des 60 votants.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse (par M. Laurent Mosar), MM. Maurice Bauer (par M. Marc Lies), Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par Mme Stéphanie Weydert), Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter (par Mme Octavie Modert) et Laurent Zeimet;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Gusty Graas), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par Mme Barbara Agostino) et M. Gérard Schockmel;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz (par M. Georges Engel), Francine Closener, M. Yves Cruchten (par M. Ben Polidori), Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori;

MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring;

MM. Sven Clement et Marc Goergen;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

7. Question élargie n° 39 de Mme Mandy Minella au sujet de la possibilité d'introduire un « Sportpass »

Den nächste Punkt vun eisem Ordre du jour ass d'Fro Nummer 39 vun der Madamm Mandy Minella iwwer eng méiglech Aféierung vun engem Sportpass. Den Auteur vun der Fro huet 5 Minutten Zäit, fir seng Haaptfro an no der Äntwert vum Minister seng Zousatzfro virzedroen. D'Regierung huet 10 Minutten Zäit, fir d'Fro ze beäntweren. D'Madamm Minella huet elo d'Wuert.

Mme Mandy Minella (DP) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Kulturpass erlaabt zanter 15 Joer de Leit mat engem modeste Revenu, um kulturelle Liewen hei zu Lëtzebuerg aktiv deelzehuelen. De Kulturpass riicht sech un déi, déi Sozialhëllefen an Usproch huelen, wéi zum Beispill

d'Allocation de vie chère, d'Energieprimm oder eng CePas-Begleitung. Och déi Persounen, déi RPHG bezéien, souwéi Demandeurs a Beneficiaires de protection internationale kënnen heivunner profitéieren. Duerch de Kulturpass hunn dës Persounen d'Méiglechkeet, gratis an d'Partnermuséeën oder fir e reduzéierten Tariff op Concerten, Festivallen oder an de Kino ze goen.

De Kulturministère huet an enger rezenter Convention nach weider Schrëtt ënnerholl, fir de Kulturpass nach méi bekannt ze maachen, an dat begrësse mir natierlech. Mee do stellt sech awer elo eng Fro: Wier et net wëschenswäert, dës Méiglechkeet och op de Sport auszudeelen? Wéi wier et mat engem Sportpass?

Mir wëssen, wat fir positiv Auswierkungen de Sport op eis Gesellschaft huet; mental, physisch, awer och sozial. Sport fërdert net nëmme d'Gesondheet, mee och d'Zesummeliewen, d'Integratioun an d'Gefill vu Gemeinschaft.

D'Etüde bestätegen, dass grad Kanner a Leit aus sozial benodeelegte Familljen en erhéichte Risiko hunn, ënner mangelnder Beweegung ze leiden. E Sportpass kéint also dozou bäidroen, Leit aus der Isolatioun ze huelen, hinnen Accès zu sportlechen Aktivitéiten ze ginn an esou d'sozial Kohäsioun ze stäerken. Kultur a Sport brénge Mënschen zesummen. Si ginn de Leit dat wichtegt Gefill, dozouzegehéieren. Dat ass och schonn aus Temoignagen iwwert de Kulturpass ervirgaangen.

Hei am Land sinn iwwer 121.000 Leit vu Prekaritéit beträff. Fir all déi kéint esou e Sportpass eng Chance sinn, um liewegen a gesonde Mouvement sportif deelzehuelen. D'ASBL Cultur'All – an ech freeë mech, dass Der haut heihinner komm sidd, fir nozelauschteren –, déi sech ëm de Kulturpass këmmert, huet schonn eng konkreet Propos gemaach: Am Kader vum Sportpass kéint een eng Rei Tickete fir sportleche Evenementer zur Verfügung stellen, esou wéi dat och bei kulturellen Evenementer schonn de Fall ass. D'Iddi wier awer och, datt d'Persounen mat engem niddrege Revenu Zougang zu Sportinfrastrukturen a Coursé géife kréien, ouni datt finanziell Barriären si dobäi hënnen. Sou kéinten zum Beispill Abonnemeter fir Schwämmen oder sportlech Coursen zu staark reduzierte Präisser ugebuede ginn.

Ech sinn der Meenung – an ech mengen, den Här Minister deelt dës Iwwerzeegung –, dass sportlech Aktivitéiten a sportlech Evenementer e bessert Zesummeliewe fërderen. Si droen zu enger méi gesonder Gesellschaft bäi, net nëmme physisch a mental, mee och sozial; eng Gesellschaft, déi duerch d'Wäerter vum Sport, vum Fairplay, Zesummenhalt a Respekt manner Spannungen a Konflikter ervirbréngt. E Sportpass wier also net nëmme eng sozial Moosnam, mee eng Investitioun an d'Zesummeliewen an eng Méiglechkeet, ville Mënschen erëm eng Plaz an eiser Gesellschaft ze ginn.

Mir schwätzen hei net nëmme iwwer Sport, mir schwätzen iwwer Würde, Zesummenhalt an d'Recht matzemaachen. Wa mir wëllen, dass eis Gesellschaft inklusiv, gesond a fair bleift, da musse mir och hei aktiv handelen.

Dofir wier meng Fro un den Här Sportminister: Kéint Dir Iech virstellen, e Sportpass nom Modell vum existéierende Kulturpass oder anere Modeller an d'Liewen ze ruffen? Wier et méiglech, sech mat Veräiner an Dëngschtleeschter aus der Sportwelt zesummesetzen, fir Conventiounen auszuschaffen, déi de sozial benodeelegte Leit hei am Land en Zougang zum Sport kéinten erméiglechen, ouni finanziell Barriären? A gesäit de Ministère aner